

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

Suriyeli ve Diğer Mülteciler için Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) Programı

- Nisan 2022 -

Arka Plan

Suriye mülteci krizinin 10'uncu yılında ufukta bir çözüm görünmemektedir. Milyonlarca insan evlerini bırakıp komşu ülkelere gitmek zorunda kalmıştır ve bu insanların geleceği de belirsizdir. Krizin en ağır bedelini çocuklar ödemekte, en ağır yükünü de yine çocuklar çekmektedir; eğitimleri, umutları ve düşleri, hatta yaşamları bile risk altındadır. Türkiye'de 4 milyona yakın mülteci, göçmen ve sığınmacı bulunmaktadır. Bu nüfusun yaklaşık 3,7 milyonu Suriyelidir ve Suriyelilerin de 1,7 milyonu çocuktur. Çocukların 770 binden fazlası okula devam etmektedir. Türk Hükümeti'nin liderliği ve koordinasyonunda, çok önemli adımlar atılmış ve kazanımlar elde edilmiştir. Ancak dünyada en fazla mülteci barındıran ülke konumunda olmak özellikle eğitim ve çocuk koruma söz konusu olduğunda ülkenin temel hizmetleri ve altyapısının yükünü ağırlaştırmaktadır.

Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) programı çocukların okullaşmasını ve okula düzenli devam etmelerini sağlamayı amaçlamaktadır. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından 2003 yılından bu yana uygulanmakta olan bu ulusal sosyal yardım programının kapsamı 2017 yılı ortasında Suriyeli ve diğer mülteci aileleri de içine alacak şekilde genişletilmiştir. Program, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Kızılay ve UNICEF ortaklığında, Avrupa Birliği, Norveç ve ABD hükümetlerinin finansal desteğiyle uygulanmaktadır. 2017-18, 2018-19, 2019-20 ve 2020-21 ders yıllarındaki başarılı uygulamanın ardından ŞEY yeni ders yılında da mülteci ailelere destek olmaya devam etmektedir. Bununla birlikte, Eylül 2018 itibarıyla mültecilere yönelik ŞEY, okul dışı kalmış çocukların örgün eğitime yönelmelerinde bir geçiş aşaması olarak öngörülen Hızlandırılmış Eğitim Programı'na (HEP) katılan öğrencilere de yaygınlaştırılmıştır. Ayrıca Eylül 2019 itibarı ile, ortaokul, lise ve HEP öğrencilerine, okullaşmalarını daha da teşvik etmek amacıyla, artırılmış "dönem başlangıcı" ödemeleri verilmektedir.

Nakit Yardım Bileşeni

Yararlanıcı
Öğrencilerin
Toplam Sayısı

794,356

Anasınıfı

29,111

14,338 14,773

İlkokul

1. sınıftan 4. sınıfa

335,563

162,512 173,051

Ortaokul

5. sınıftan 8. sınıfa

317,031

155,476 161,555

Lise

9. sınıftan 12. sınıfa

102,158

56,131 46,027

ALP

5,321

2,470 2,851

Yardıma hak kazanmada, Türk çocuklar için geçerli kurallar Suriyeli ve diğer mülteci çocuklar için de geçerlidir. Aileler, çocuklarının geçmiş aylarda okula düzenli olarak devam etmiş olması halinde (en az %80) Kızılay kartlarıyla iki ayda bir nakit desteğinden yararlanabilmektedir. Devlet okullarına ve Hızlandırılmış Eğitim Programı'na devam eden öğrenciler aileleri aracılığıyla bu programdan yararlanabilmektedir. Programın nakit yardım bileşeni ülke çapında uygulanmaktadır.

Ödenen miktarlar okula devam eden çocuğun cinsiyetine ve sınıfına göre değişmektedir. Okul öncesi eğitimdeki çocuklarla ilkokula gidenlerden (anasınıfından 8'inci sınıfa kadar) erkekler ayda 55, kızlar 60 TL almaktadır. Liseye gidenlerden (9-12 sınıf) erkekler ayda 70, kızlar 90 TL almaktadır. HEP'e devam edenlere ise cinsiyete bakılmaksızın ayda 90 TL ödenmektedir. Bunun yanında, her yarıyıl başında ailelere ilkokuldaki her fayda sahibi çocuk başına 100 TL

(anasınıfı da dahil olmak üzere), ortaokuldaki her fayda sahibi çocuk başına 200 TL ve lise ya da HEP düzeyindeki her fayda sahibi çocuk başına 250 TL olmak üzere ekstra destek sağlanmaktadır. Kasım 2020'de, Kovid-19 nedeniyle ailelerin karşılaştıkları artan sosyo-ekonomik güçlükleri azaltmak amacıyla, bir kereye mahsus olmak üzere ve 518,794 çocuğu etkileyecek şekilde, ailelere 85 TL tutarında ekstra bir ödeme yapıldı. ŞEY yararlanıcılarının yaklaşık %64'ü Sosyal Uyum Yardımı (SUY) programından da yararlanmaktadır. SUY kapsamında aile üyesi başına 155 TL ödeme yapılırken, ŞEY yararlanıcılarının yaklaşık %14'ü ise Tamamlayıcı SUY programından (T-SUY) da yararlanmaktadır. T-SUY kapsamında aile üyesi başına 250 TL ödeme yapılırken, T-SUY kapsamında, geçim kaynaklarına yönlendirilemeyen "en savunmasızların" temel ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.

Şartlı Eğitim programının Suriyeli ve diğer mültecilere yaygınlaştırılması AB Sivil Koruma ve AB İnsani Yardım Operasyonları Genel Müdürlüğü, Nüfus, Mülteciler ve Göç Dairesi (PRM) ABD Dışişleri Bakanlığı ve Norveç Hükümeti tarafından sağlanan finansal destekle gerçekleştirilmektedir.

COVID-19 salgınının yayılmasını önlemek amacıyla alınan tedbirler kapsamında okulların kapatılmış olmasına rağmen nakit yardımı, ulusal programla aynı doğrultuda, hak sahibi tüm çocuklara destek olmaya devam etti.

Avrupa Birliğı tarafından
finans edilmektedir

Çocuk Koruma Bileşeni

Ulaşılan Çocuk
Sayısı

123,109

Özel Hizmetlere
Yönlendirilen Çocuk Sayısı

10,530

ŞEY Programı, en kırılgan durumdaki mülteci çocukların okula kayıt olmalarını ve düzenli devam etmelerini, ve gerektiğinde çocuk koruma hizmetlerine yönlendirilmelerini de sağlayan stratejik bir çocuk koruma bileşenine de sahiptir. Bu bileşen, sahada görev yapan sosyal çalışmacılarla tercümanlardan oluşan hizmet ekipleri tarafından uygulanmaktadır. Hizmet ekipleri, ŞEY programının okula devam koşulunu yerine getirmeyen ya da getirememesi riski olan çocukların ailelerini ziyaret etmektedir.

Ekipler, çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarını bireysel ve sistematik olarak değerlendirmekte ve belirlemektedir. Bu bileşenle ŞEY programından beklenen, ekonomik güçlüklerin etkilediği okul devamsızlığı, çocuk işçiliği, çocuk evlilikleri, fiziksel ve duygusal şiddet ve ailelerin parçalanması gibi risklerin ve hak ihlallerinin azaltılmasıdır. 15 ilde çocuk koruma bileşeni ekipleri bulunmakta ve bu ekiplerle birlikte 2 mobil ekip, Adıyaman ve Karadeniz Bölgesi'ndeki çevre illeri kapsamaktadır.

Eğitimde Sosyal Uyum

ŞEY programı, artık bünyesinde İstanbul ve Şanlıurfa'da uygulanan pilot bir projeyi de barındırıyor. İstanbul ve Şanlıurfa'da yürütülen proje, Maya Vakfı ile iş birliği içerisinde uygulanıyor ve "Eğitim Yoluyla Sosyal Uyum"u tanıtarak, mülteci çocukların eğitiminin önündeki finansal olmayan bariyerlerden bazılarını kaldırmayı hedefliyor. Pilot program, sosyal gerginlikle ilgili (zorbalık gibi) konularla başa çıkmak için var olan ulusal rehber ve araçların gelişimine de katkıda bulunacak. Program, okul personelinin kapasitesini geliştirme, öğrenciler için sınıf içi aktivite rehberleri ve ebeveynler için farkındalık arttıracak materyaller gibi konuları kapsayacak.

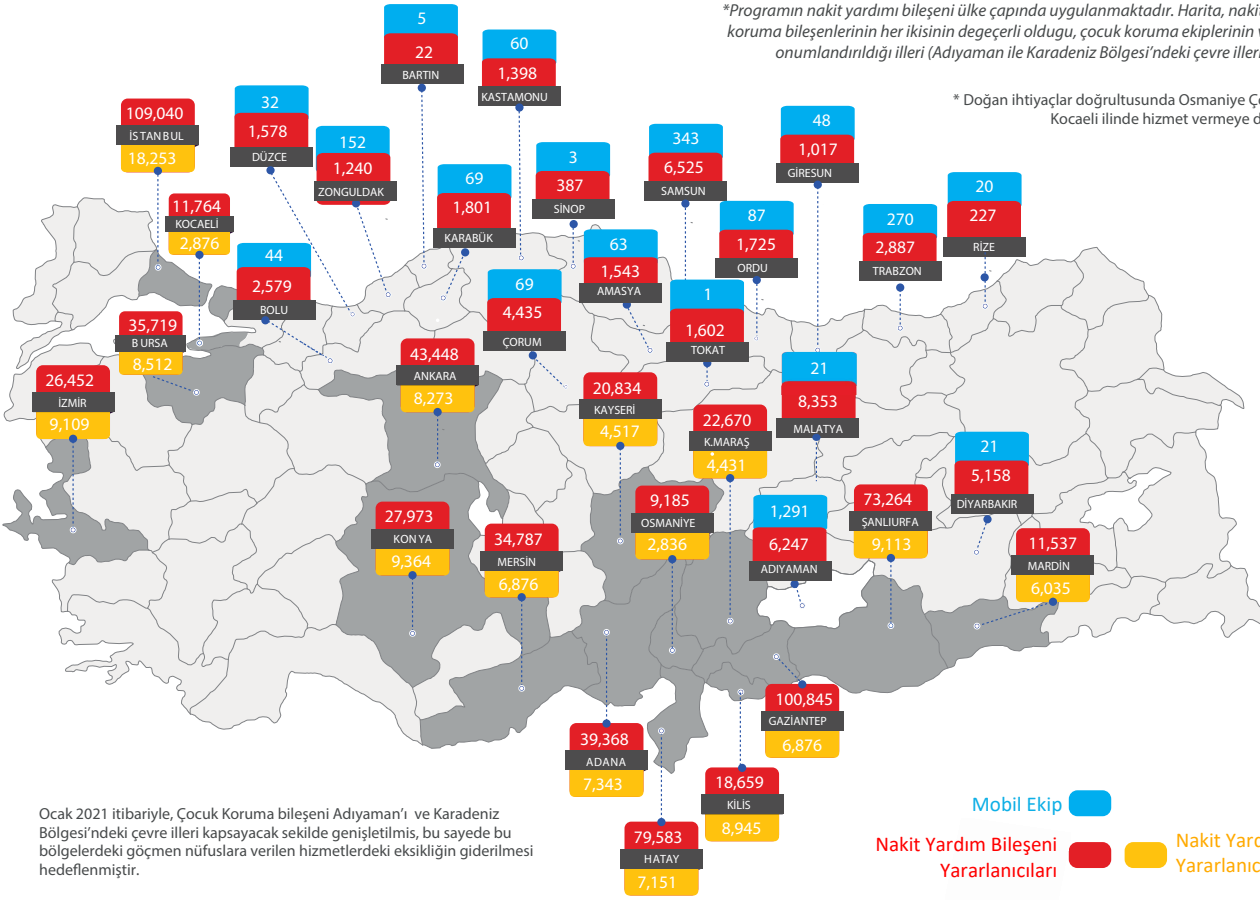
Aralık 2021'in sonu itibarıyla, 11.567 çocuk, sosyal ve duygusal yeteneklerini geliştiren, sosyal uyumu arttıran ve zorbalık karşılığının önemi konusunda farkındalık yaratan aktivitelere katıldı. 351 okul personeli, öğrenci grupları arasındaki sosyal gerginlikle başa çıkabilmeleri için, zorbalık ve siber zorbalığın tespiti ve önlenmesi ile sınıf yönetme yetenekleri konularında çevrimiçi eğitimler aldı. 849 ebeveyn ise zorbalığın tespit ve önlenmesi konusundaki yeteneklerini arttıracak çevrimiçi eğitimlere katıldı.

ŞEY Programı Kapsamı*

*Programın nakit yardımı bileşeni ülke çapında uygulanmaktadır. Harita, nakit yardım ve çocuk koruma bileşenlerinin her ikisinin de geçerli olduğu, çocuk koruma ekiplerinin ve mobil ekiplerin onumlandığı illeri (Adıyaman ile Karadeniz Bölgesi'ndeki çevre illeri) göstermektedir.

* Doğan ihtiyaçlar doğrultusunda Osmaniye Çocuk Koruma Ofisi Kocaeli ilinde hizmet vermeye devam etmektedir.

Ocak 2021 itibarıyla, Çocuk Koruma bileşeni Adıyaman'ı ve Karadeniz Bölgesi'ndeki çevre illeri kapsayacak şekilde genişletilmiş, bu sayede bu bölgelerdeki göçmen nüfuslara verilen hizmetlerdeki eksikliğin giderilmesi hedeflenmiştir.